

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG LEGFELSŐBB BÍRÓSÁGA

Bfv.III.529/2011/8.szám

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

A Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága Budapesten, a 2011. év november hó 8. napján tartott nyilvános ülésen meghozta a következő

v é g z é s t :

A rablás büntette és más bűncselekmény miatt folyamatban volt büntetőügyben az I. rendű terhelt védője által benyújtott felülvizsgálati indítványt elbírálv a Siófoki Városi Bíróság 5.B.169/2010/17. számú és a Somogy Megyei Bíróság 2.Bf.586/2010/11. számú ítéletét az I. rendű terhelt tekintetében hatályában fenntartja.

A végzés ellen fellebbezésnek és felülvizsgálatnak nincs helye, s ebben az ügyben sem az indítvány előterjesztője, sem azonos tartalommal más jogosult újabb felülvizsgálati indítványt nem nyújthat be.

I n d o k o l á s

A Siófoki Városi Bíróság a 2010. július 16-án kihirdetett 5.B.169/2010/17. számú ítéletével az I. rendű terheltet bűnösnek mondta ki

- 1 rb. társtettesként elkövetett rablás büntetében (Btk. 321. § (1) bek.) és
- 1 rb. társtettesként elkövetett személyi szabadság megsértésének büntetében (Btk. 175. § (1) bek.).

Ezért őt, mint többszörös visszaesőt - halmazati büntetésül - 5 évi fegyházbüntetésre és a közügyektől 6 évi eltiltásra ítélte.

Kétirányú fellebbezések alapján eljárva a Somogy Megyei Bíróság, mint másodfokú bíróság a 2010. november 11-én meghozott 2.Bf.586/2010/11. számú ítéletével az elsőfokú határozatot az I. rendű terhelt tekintetében annyiban változtatta meg, hogy pontosította a rablás büntetének minősítését, ami helyesen Btk. 321. § (1) bekezdés I. fordulata. Egyebekben a másodfokú bíróság az elsőfokú ítéletet az I. rendű terhelt tekintetében helybenhagyta.

Az elsőfokú ítélettel megállapított - és a másodfokú bíróság által kiegészített - tényállás I. rendű terheltre vonatkozó részének lényege a következő.

Az I. rendű terhelttel szemben, külön ítéletekkel, zsarolás büntette és más bűncselekmények miatt kiszabott büntetéseket a Kaposvári Városi Bíróság 4.B.366/2000/1. számú - a Somogy Megyei Bíróság 1.Bf.665/2000/2. számú határozata folytán - 2000. július 20-án jogerős ítéletével összbüntetésbe foglalta, melynek tartamát 2 év 4 hónap 15 napi börtönbüntetésben állapította meg, letöltés kezdete 2007. január 4-e volt, kitöltés időpontja pedig 2007. június 9-e lett volna.

Az I. rendű terheltet, mint visszaesőt a Győri Városi Bíróság Fk.1650/2003/27. számú - a Győr-Moson-Sopron Megyei Bíróság 1.Bf.1223/2005/3. számú határozata folytán - 2006. június 1-jén jogerős ítéletével lopás büntette és más bűncselekmény miatt 6 hónapi börtönbüntetésre ítélte, letöltés kezdete 2007. június 10-e volt, kitöltés időpontja 2007. december 9-e lett volna.

Tényállás I. pontja

Az I. rendű és III. rendű terhelt elhatározta, hogy K.-n vagyon elleni bűncselekményt követ el. A III. rendű terhelt által vezetett gépkocsival helyszínre mentek, kiszemelték K.J.-né sértett és férje házát. Kihaszználva a bent lakók óvatlanságát, bementek, körülnéztek, megállapították, hogy idős házaspár lakja és elegendő

érték található.

Két héttel később, 2008. november 29-én éjszaka I. rendű terhelt és kérésére a II. rendű terhelt, a III. rendű terhelt vezette gépkocsival K.-ra ment, hogy a kiválasztott házból értéktárgyakat szerezzen.

Az I. rendű és II. rendű terhelt a falutáblánál kiszállt, III. rendű terhelt pedig várakozni és figyelni kezdett. I. rendű terhelt a szemnél kivágott sapkáját arcába, II. rendű terhelt pedig kapucniját fejére húzta, és 23 óra körül, bejárati ajtót benyomva jogtalanul bementek a sértett házába.

Egyik szobában a villanyt felkapcsolták és kutatni kezdtek. Másik szobában alvó sértett erre felébredt és kérdőre vonta őket. Ekkor I. rendű és II. rendű terhelt villanyt lekapcsolta. Egyikük megfogva sértett tarkóját és vállát, s annak fejét párnába nyomta. A másik pedig sértett kezét ragasztószalaggal összekötözte, majd a sértett lábát ágyra feltette és azt is összekötözte ragasztószalaggal. Eközben végig lenyomva tartották a sértett fejét, aki az ágyon hasán feküdt, megkötözött kezei hasa alatt voltak.

Az események hatása alatt álló sértett a terheltek kérdésére megmondta hol van 120.000 Ft, amit I. rendű terhelt megtalált. Ezután ismét pénzt, ékszereket követeltek, sértettet megöléssel fenyegetve. Miután a sértett nem tudott adni több pénzt vagy ékszert, az I. rendű és II. rendű terhelt a megszerzett pénzzel eltávozott.

Az I. rendű terhelt 23 óra 17 és 18 perc között, pár másodperc alatt kétszer jelzett mobiltelefonon III. rendű terheltnak, aki fél perc múlva visszahívta, majd felvette őket. Gépkocsival mindhárman S.-re, a III. rendű terhelt lakására mentek, ahol I. rendű terhelt a 120.000 forintot egyenlő arányban, hármójuk között szétosztotta.

A sértett 72 éves, magassága 161 cm, testsúlya 63 kg, I. rendű terhelt 34 éves, magassága 175 cm, testsúlya 85 kg, II. rendű terhelt 31 éves, magassága 173 cm, testsúlya 73 kg.

A sértett a bántalmazás következtében az arc mindkét oldalán és mindkét csukló felszínén bőr alatti bevérzéseket szenvedett, melyek együttes gyógytartama 6 nap.

Tényállás II. pontja

Az I. rendű és II. rendű terhelt, amikor a házból eltávoztak, a ragasztószalaggal kezén és lábán megkötözött sértettet hasán fekvő az ágyon hagyták. A megfélemlített sértett percekig nem mert mozdulni, majd kezét, lassanként mozgatva kiszabadította a

csuklóján körbetekert ragasztószalagból anélkül, hogy az elszakadt volna, utána elvágta a lábára tekert ragasztószalagot; 23 óra 15 perckor pedig telefonon értesítette a rendőrséget.

Az elsőfokú bíróság jogi értékelése szerint az I. rendű terhelte a rablás büntettét és a személyi szabadság megsértésének büntettét egyaránt megvalósította. A sértettel szemben - a II. rendű terhelttel együtt - erőszakot alkalmazott. Erős, tartós rögzítést eredményező ragasztó szalaggal kezén és lábán megkötözték a sértettet. A rablás megvalósításához alkalmazott, mozgási szabadságtól megfosztott állapotot pedig a rablás befejezése után is fenntartották, ami anyagi halmazat. A másodfokú bíróság ezzel a jogi értékeléssel maradéktalanul egyetértett.

Utalt arra, hogy az elsőfokú eljárásban az I. rendű és a III. rendű terhelte védelmében ugyanazon meghatalmazott védő járt el. Ehhez képest az elsőfokú bíróságnak a Be. 45. § (1) bekezdés c) pontja alapján, érdekellentét miatt a III. rendű terhelte vonatkozásában a védő kizárásáról kellett volna rendelkeznie. Ez azonban csupán relatív eljárási szabálysértés volt, így hatályon kívül helyezést nem eredményezett.

A bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen az I. rendű terhelte védője terjesztett elő - a Be. 416. § (1) bekezdés a) és b) pontját megjelölve - felülvizsgálati indítványt a személyi szabadság megsértése büntetőben megállapított bűnösség miatt, megváltoztatás és enyhébb büntetés kiszabása érdekében.

Indokai szerint a személyi szabadság megsértése önálló bűncselekményként nem értékelhető, a halmazat csupán látszólagos.

A tényállásból nem vonható arra következtetés, hogy a terhelteknek személyi szabadság megsértésére vonatkozó szándéka lett volna. A terheltek szándéka lopás volt, ebben megakadályozta őket a sértett megjelenése, akit ezért lefogtak, megkötöztek. A megkötözés tehát az eltulajdonítás érdekében történt.

A sértett nem vesztette el mozgási, helyváltoztatási képességét. A terheltek távozása után pár percet várt, hogy biztos legyen abban hogy elmentek, utána kezét, a ragasztószalag szétvágása nélkül sikerült kihúznia, majd pedig - egyébként előbb, mint ahogy a terhelteket harmadik társuk felvette volna - telefonált a rendőrségre.

Az indítvány szerint jelentősége annak van, hogy az alapcselekménytől időben és térben elkülönült-e a személyi szabadság megsértése. Valóságos a halmazat, ha rablás befejezése

után, más célból, időben később, esetleg más helyszínen, viszont csupán látszólagos, ha lopás érdekében alkalmazott erőszak részeként történik. Különben minden személy elleni bűncselekmény egyben személyi szabadság megsértésének is értékelhető lenne.

A Legfőbb Ügyészség BF.1668/2011. számú átiratában a felülvizsgálati indítványt alaptalannak tartotta és a megtámadott határozat hatályában fenntartását indítványozta.

Indokai szerint a terheltek a rablás megvalósításához alkalmazott, és a sértett mozgási szabadságától megfosztott állapotát a rablási cselekmény befejezése után is fenntartották, ezért valóságos a halmazat.

A Legfelsőbb Bíróság az ügyben a Be. 420. §-ának (1) bekezdése alapján nyilvános ülést tartott; melyen a védő, valamint az I. rendű terhelt a felülvizsgálati indítványt fenntartotta és azzal, az ügyész pedig az írásbeli nyilatkozatával egyező tartalommal szólalt fel.

A felülvizsgálati indítvány nem alapos.

Kétségtelen, hogy felülvizsgálati ok

- a Be. 416. § (1) bekezdés a) pontja alapján, ha a terhelt bűnösségének megállapítására a büntető anyagi jog szabályainak megsértése miatt került sor, és
- a 416. § (1) bekezdés b) pontja alapján, ha a bűncselekmény törvénysértő minősítése miatt törvénysértő büntetést szabtak ki.

Jelen ügyben azonban egyikről sincs szó.

A Be. 423. §-a (1) bekezdése alapján ugyanis felülvizsgálati eljárásban a jogerős határozatban megállapított tényállás az irányadó, ami a felülvizsgálati indítvánnyal nem támadható. Ennél fogva a jogkövetkeztetések - így a bűnösség megállapításának - helyessége kizárólag az irányadó tényállás alapulvételével vizsgálható.

Az irányadó tényállás alapján pedig nem sértett törvényt az eljárt bíróság, amikor az I. rendű terhelt bűnösségét - rablás büntette mellett - személyi szabadság megsértésének büntetében is megállapította.

A Btk. 175. § (1) bekezdése szerint személyi szabadság megsértésének büntettét követi el, aki mást személyi szabadságától megfoszt.

A bűncselekmény törvényi tényállása nyitott, az elkövetési magatartást közelebbről nem határozza meg, ekként a bűncselekmény valójában eredmény-bűncselekmény. Eredmény mindig valamely, külvilágban bekövetkező változás, ami e bűncselekmény esetében a fogság, illetve annak okozása. A törvényi tényállás a „megfosztás” kifejezés használatával a fogságnak, mint változásnak bekövetkezésére utal.

Következésképpen a személyi szabadságtól megfosztás sokféle magatartásban nyilvánulhat meg, egyaránt értendő alatta fogságba vetés, fogságban tartás és fogva hagyás. Ha a fogság okozása eleve és tudottan szándékos, akkor azt követő fogságban hagyás is az eredeti szándéknak megfelelő magatartás.

A bűncselekmény megvalósulása nem függ a személyi szabadság megfosztásának időtartamától. Ezért megvalósul a személyi (helyváltoztatási stb.) szabadság elvételének mozzanatával is. Nem feltételezi a folyamatos őrzést sem, ekként megvalósul a személyi szabadságtól megfosztást követő otthaggyással is.

Ha azonban a fogságot okozó magatartás, tehát a személyi szabadság elvételének mozzanata - valamely okból - külön nem értékelhető, az egyben nem jelenti, hogy azt követő fogságba hagyó magatartás értékelése is kizárt.

Jelen ügyben is erről van szó. Az irányadó tényállás szerint az I. rendű terhelt és társa a sértett házába lopási szándékkal ment, ott kutatni kezdett. A felébredő és megjelenő sértett őket kérdőre vonta. Ezért őt ágyra nyomták, kezén, lábán megkötözték, s az így lenyűgözött sértett által elmondott helyről pénzt elvették. E cselekmény kétségtelen rablás.

A sértett megjelenése a lopás véghezvitelének akadályát, ágyra nyomása, összekötözése pedig annak leküzdését képezte. A gyengébb nemhez tartozó, idős, egyedül megjelenő sértettel szemben a magasabb, testesebb terheltek által - irányadó tényállás szerint - kifejtett magatartás kétségtelenül alkalmas rablási erőszak megállapítására.

Értelemszerűen mindig az elkövető választja meg, hogy elvételi szándéka kinek birtokát célozza, és mely magatartással törhető meg annak ellenállása (amint az jelen ügyben is történt).

A sértett ellenállásának leküzdése céljából választott magatartás lehet mozzanatos, viszont lehet tartós és más (több) jogvédelem érdekét is sérthet, ami felveti a halmazat kérdését.

Következetes ítélkezési gyakorlat, hogy azok a bűncselekmények,

amelyek törvényi tényállásában erőszak alkalmazása szerepel, elnyelik az erőszak alkalmazása során okozott könnyű testi sértést, tetteleges becsületsértést. Ehhez képest - az említett körben - az alaki halmazat csupán látszólagos.

Ugyanez vonatkozik a Btk. 321. § (1) bekezdése szerinti rablás és a Btk. 175. § (1) bekezdése szerinti személyi szabadság megsértése egyidejűségének esetére. A sértettnek az elvételt célzó lefogása, illetve elvétel véghezvitele során való fogvatartása miatt, a rablás mellett nincs helye a Btk. 175. § (1) bekezdésének megállapításának, e két bűncselekmény alaki halmazata csupán látszólagos.

A rablás befejezése - tehát az elvétel megtörténte - után, és nem az elvett dolog megtartása végett a sértettel szemben alkalmazott erőszak (függetlenül annak mérvétől) viszont már nem része a rablásnak, hanem különálló, külön értékelendő magatartás.

Ugyanígy különálló magatartás a dolog elvétele végett fogvatartott sértett, dolog elvételét követő fogva hagyása.

A lábak összekötözése önmagában is alkalmas annak megállapítására, hogy az összekötözött fogságba került, személyi szabadságától megfosztották (ugyanaz a kezek összekötözése esetében nem feltétlen).

Az I. rendű terhelt (társával együtt) szándékosan kötözte össze a sértett lábait. Ebből adódóan azt is felismerték, hogy a sértett nem tud mozdulni, fogva van. Ennek ellenére őt ebben - a személyi szabadságtól megfosztott - állapotban hagyták, s amikor távoztak a sértett fogva hagyásába legalább eshetőleges szándékkal belenyugodtak.

A sértettet fogva hagyó magatartásuk időben elvált a rablástól, annak befejezése utáni, azzal valóságos anyagi halmazatot képez.

Jelen ügyben az indítványban hivatkozott BJD 1174. és 1250. számú eset egyaránt közömbös. Mindkettő arra vonatkozik ugyanis, amikor a személyi szabadság megsértése (más személy elleni erőszakos bűncselekménnyel) alaki halmazatban áll.

Megjegyzi a Legfelsőbb Bíróság, hogy érdemben és jogilag is téves, amit a másodfokú bíróság az I. rendű és III. rendű terhelt védelme kapcsán kifejtett.

Az iratokból - közte az elsőfokú ítélet indokolásának bizonyítékokat számba vevő, értékelő részéből - megállapítható, hogy az ugyanazon védő által képviselt két terhelt között, illetve

vallomásaik tartalmában érdekellentét nincs, így feltétlen hatályon kívül helyezést eredményező eljárási szabálysértés megállapításának sincs indoka és alapja. A bizonyítékok mikénti, így egyes bizonyítékok, vallomások másikkhoz képest esetlegesen eltérő értékelése pedig az érdekellentétre következtetés alapját nem képezheti.

Ekként a Legfelsőbb Bíróság - miután nem észlelt olyan eljárási szabálysértést sem, amelynek vizsgálatára a Be. 423. §-ának (5) bekezdése alapján hivatalból köteles - a felülvizsgálati indítványnak nem adott helyt, s a megtámadott határozatokat - az I. rendű terhelt tekintetében - a Be. 426. §-a alapján hatályában fenntartotta.

A végzés elleni fellebbezés lehetőségét a Be. 3. §-ának (4) bekezdése, felülvizsgálatát pedig a Be. 416. § (4) bekezdésének b) pontja kizárja. Az esetleges újabb indítvánnyal kapcsolatos figyelmeztetés a Be. 418. §-ának (3) bekezdésén alapul azzal, hogy a bíróság - a Be. 421. §-ának (3) bekezdése szerinti feltételek fennállása esetén - az elutasító határozat hozatalát is mellőzheti.

Budapest, 2011. november 8.

Dr. Demeter Ferencné s.k. a tanács elnöke, Dr. Márki Zoltán s.k. előadó bíró, Dr. Varga Zoltán s.k. bíró.

A kiadmány hitelül:

írnok

MM